

2 חג 2

מזכירות הממשלה

סגל מנהל

ש מ ו ר

פרוטוקול
ישיבת הוועדה להתיישבות המשותפת לממשלה
ולהסתדרות הציונית העולמית

ב' באדר ב' התשמ"א - 8.3.81

נכחו:

חבר הוועדה - השר :

א. שרון - יו"ר

נציגי ההסתדרות הציונית :

מ. דרובלס, ר. ויץ, א. תבין

נעדרו:

חברי הוועדה - השרים :

י. ארידור, ש. ארליך, מ. בגין,
ז. המר, י. כץ, ד. לוי, ח. לנדאו (חולה),
מ. נסים, ג. פת

נציגי ההסתדרות הציונית :

א. כץ, ע. לוינסקי, מ. ריבלין,
י. פרידמן, פ. שנק, א. שנקר.

א. בראון	- לשכת שר החקלאות
ז. בר-יוסף	- הסוכנות היהודית
א. דודאי	- לשכת שר החקלאות
א. לנדאו	- לשכת שר החקלאות
י. מרגלית	- משרד הבינוי והשיכון
אל"מ ד. סתו	- משרד הבטחון
א. עטיה	- משרד התעשיה, המסחר והתיירות
מ. שמואלביץ	- המנהל הכללי, משרד ראש-הממשלה
מ. שמיר	- המנהל הכללי, מינהל מקרקעי ישראל
א. ליסנסקי	- מזכיר הוועדה

סדר היום :

הת/18

שינוי הייעוד של המרכז האזורי חיספין אשר בדרום
רמת הגולן ושל המרכז האזורי בחבל קטיף

הת/19

עיבוד קרקעות מעבר לגדר המערכת בבקעת הירדן

הת/20

תכנית צפון הבקעה

הת/21

הקמת שני מצפים נוספים בגליל

הת/22

מחולה ב' ורועי - בניית קבע

/שינוי

בפרוטוקול זה 33 דפים.

2-14
15-24
25-32

2.

סודי ביותר

התישבות. 8.3.81

הת/18. שינוי הייעוד של המרכז האזורי היספין אשר בדרום
רמת-הגולן ושל המרכז האזורי בחבל קטיף

לפנינו כמה נושאים על סדר היום ושניים מהם מופיעים על

היו"ר א. שרון:

הנייר שלפניכם: 1. מעמד המרכז האזורי בחבל קטיף;

2. היספין ברמת הגולן. ועוד כמה נושאים - בסעיף שונות.

אומר כאן מראש מה אביא בפניכן, כדי שתוכל לחשוב על כך

בינתיים: 1. תכנית צפון-הבקעה. סיירת שם במסגרת הסיורים - באחד הימים

האחרונים (לפני יומיים-שלושה) - בצפון-הבקעה והגעתי למסקנה שאנו מוכרחים לחזק

את ההתישבות שם. אין לנו היום החלטות-ממשלה על תוספת ישובים, אבל אין כל מניעה לבצע

תכנון, מה גם ששם מתחייב תכנון יסודי של העניין. יש שם הרבה מאד בעיות ואני רוצה

לקבל כאן היום החלטה של תכנון מספר-ישובים, שאחר-כך אציג את הדברים ואסביר מה

נראה לי צריך להעשות בשלב זה.

אדגיש שהסיור שביצעתי היה יחד עם צה"ל והיו בו

אלוף הפיקוד ומפקד האוגדה וקיימת התחייבות של הצבא לפנות שטחי-אימונים אם נעלה

ישובים במקומות אלה.

אני מוכרח לומר, שמסיור בשטח - הייתי מגדיר זאת כהתחייבות

מאד נדיבה, כי סיירנו וסקרנו את השטחים.

הנושא הבא במסגרת הסעיף שונות: נושא עיבודי-קרקע מעבר

לגדר המערכת. אין לנו היום בעיה של מים בבקעה, כי אנו מסיימים את הנחת המובל

מהבינרת לאזור בקעות. אבל קיימת בעיית קרקעות. יש אלפי דונם קרקע מעבר לגדר

המערכת, חלק מהקרקעות הפשרנו. יש חלק שהופשר ולדעתי - קצב העיבוד אינו מניח

את הדעת ואני רוצה לקבל החלטה - מה לעשות בקרקעות אלה, כדי להיכנס לעיבוד מואץ

שלהן וכוונתי להציע הצעה בדומה למקומות אחרים - של עיבוד על-ידי החטיבה להתישבות

- המועצה האזורית והישובים - גוף משותף שיש לו אמצעים וכוח להרים את הפרוייקט

של עיבוד. וזה יהיה אחד הנושאים שנדון בו במסגרת"שונות."

אני רוצה להביא בפני הועדה את מסקנותי מסיור שביצעתי

בשבוע שעבר באזור בית-קשת - התבור ואני רוצה לקבל כאן החלטה על שני מיצפים חשובים,

חדשים, שהם חיוניים כדי להיכנס לתוך האוכלוסיה הערבית ההולכת ומתחברת בשטח זה

במשולש שבין מאהל איכסל ודבוריה. אביא גם זאת לדיון כאן.

דבר נוסף: אני רוצה לשמוע ממשרד הבינוי והשיכון - מדוע

משתתף ביצוע החלטת הממשלה בענין מחולה ב' (שדמות מחולה). בזמנו קבלנו החלטה

להלק את ישוב מחולה, כי חלק מהאנשים רצה להמשיך במושב שיתופי וחלק רצה להמשיך את

חיו בדרך שלמושב רגיל ומאחר שישוב זה התפתח מאד - יכול היה לקוט חברים חדשים

והם חיים עדיין - שני הגרעינים האלה באותו ישוב וזה גורם קשים ומעכב הקמת ישוב חדש.

העיכוב הוא בכך שלא ניגשים לבנייה. לכן, אנו רוצה לשמוע

דעת משרד הבינוי והשיכון והוא הדין בקשר לרועי - ישוב בבקעה, שהתאושש ומתייצב

והוא במצב טוב מבחינה חברתית. אבל הוא חי במחנה זמני ואיני רואה כל מוצא מהמצב הזה,

שהוא חי בו בתנאים קשים.

אלה סעיפים "קטנים" שאני מתכוון להעלות במסגרת הסעיף

"שונות".

ועתה - לסעיף הראשון - מעמד המרכז האזורי בחבל קטיף:

היום קיימת אצלנו החלטה של הקמת מרכז אזורי ואני רוצה

לשנות את היעוד של המרכז ואותו הדין בקשר למרכז חיספין - לשנותם לישובים

קהילתיים.

המטרה בכך היא - לאפשר קליטה של אנשים רביטיות,

מעבר למה שאנו מכירים במרכז אזורי. אתחיל בנושא של חיספין ושל המרכז האזורי

בחבל קטיף:

אם הדברים מקובלים עליכם - אין בעיה ואפשר לאשר זאת מיד.

חיספין - בזמנו היה כפ"ת (כפר תעשייתי) - עד לפני חמש-שש

מ. דרובלס:

שנים. הדבר לא הצליח ועל כן - בתיאום עם הישובים ברמת

הגולן - הוחלט להפוך את חיספין למרכז אזורי. הדבר משרת את המטרה והשיג את היעדים ופועל יפה מאד, בעיקר מוסדות חינוך. ולדעתי - ליד חיספין - אם יש כוונות

לאנשים הרוצים להקים שם ולפתח אמצעי-ייצור ותעשייה - ישנה העיר קצרין.

זה בדרום וזה בצפון.

יו"ר א. שרון:

אבל חיספין השיגה יעד של מרכז אזורי ומשרתת את כל גוש

מ. דרובלס:

הישובים הדתיים. אם נחליט להפוך את המקום לישוב קהילתי -

נצטרך לבנות מרכז אזורי חדש עבור הישובים הדתיים באזור שם.

מדוע?

היו"ר א. שרון:

במקום של חיספין יהיה מרכז אזורי ומרכז קהילתי וזה לא

מ. דרובלס:

יכול לפעול בד בבד - שני הדברים גם יחד, כי הבתים יתפסו

על ידי אנשים שלא משרתים את המטה הולא יהיה היכן לישוב את המורים והעובדים האחרים

הקשורים במרכז האזורי ולא נוכל לבנות את הבתים בקצב המתאים. על כן, אין

להפוך את חיספין ממרכז אזורי לישוב קהילתי. דעת המתישבים - דעת מי שהיה

ראש המועצה שם - משה גורליק - ויו"ר מי הל התכנון שלנו - אמר לי שגם דעתם היא

קצת שונה. אם כן, יכול להיות שיש גם דעות אחרות. על כל פנים - מבחינתנו

- בשלב זה אפשר להשאיר אותה מרכז אזורי ואין צורך לעשות לה הסבה.

בקשר לקטיף: ישנה החלטה לבנות שם מרכז אזורי. היות

ובינתיים המשאבים, עד כמה שידוע לי - בשלבי תכנון - עלינו במקום זה עם האחזות נח"ל

ותפסנו את המקום שיהיה תפוס וההאחזות מתפקדת ואפשר בעתיד לבנות שם מרכז אזורי,

שיהיה גדול ואין מניעה שישבו שם 400-500 משפחות, אם רוצים להפכו למרכז חי. אין

צורך לקבל החלטות של ישובים קהילתיים, כי האנשים יוכלו לפתח מרכז אזורי בן כמה

מאות משפחות. על כן - באשר למרכז אזורי בקטיף - מבחינתנו - נברך עד כמה שאפשר

מהר יותר יוקם ואז אפשר יהיה לחבר אליו את הישובים הקיימים.

אני רואה רק סמנטיקה בויכוח בין "מרכז אזורי" או

יוסי מרגלית:

"ישוב קהילתי" המציאות מוכיחה שהמרכזים המאוכלסים לא

הצדיקו את עצמם והראיה - שהמחלה להתישבות מבקשת מאתנו להפוך את המרכזים האזוריים

לישובים לכל דבר, לשכונות-מגורים. אנו יכולים ^{אלוף} זאת בתוך תחומי הקו הירוק,

י. מרגלית:

ולא בהתישבות החדשה. בחיספין הקימו 60 יחידות-מגורים שתשמשנה את עובדי האזור ובנוסף הוקמה במקום ישיבה, שחלק מיחידות הדיוור - 24 במספר - הקמנו או סייענו בהקמתן. בפועל הישיבה היא גוף נפרד - 60 יחידות הדיוור - חלקן מצוכלסות על ידי עובדים באזור וחלקן - מנוצלות מתוך חיספין עצמה כאכסניה.

היה פציה של מחלקת החטיבה להתישבות - להפוך את חיספין לישוב עמידרי, שיטופל על ידי עמידר ויהודים יכולים לקנות את הבתים. הרעיון המרכזי של מרכז אזורי שיש בו יחידות שמהוות יחידות שרות וכאשר איש גמר לשרת את האזור - הוא מפנה את הדירה והולך. המציאות היתה אחרת וזה לא קורה כך. ואז עלתה השאלה אם להפוך אותם מרכזים אזוריים לישוב לכל דבר ואז הוא גדל באופן טבעי.

לנו בפישרין יש עניין שהדירות תהיינה מאוכלסות ואם הגדרת המושג ישוב קהילתי - תתרום לאכלוס מהיר יותר של הדירות ולא דוקא באנשים שמשרתים את האזור - נקבל זאת ונכבד זאת ברצון. כל אזור שירצה לגור שם - נקבל אותו ברצון.

לפי מיטב ידיעתי בחיספין אין היום תביעה לתוספת יחידות-דיוור, אם האכסניה תפנה מה שהיא מחזיקה מיחידות הדיוור - שאינן מיועדות עבורה. בקטיף הסכמנו, לאור המצב המיוחד של הגוש - לראות בו מרכז מאוכלס. איני רואה סתירה בהכרזה על ישוב כישוב קהילתי ואין זה משנה מי יתחיל לבנות שם - משרד הבינוי יקבל כל החלטה שתתקבל על ידי ועדה זו.

רענן וייץ:

אל תיכנס כאן לויכוח היסודי והחשוב מאד של מה ההבדל בין ישוב קהילתי ומרכז מאוכלס וכו'. כדי לא לגמור שום דבר, אני מסכים עם דברי יוסי, שהיתה סדרת טיעונים מאד כבדים והנסיון מוכחי, ששינוי השם אינו משרת את המהות, אלא להיפך. ישנה שורה של כשלונות בזה.

לגוף העניין: מרכז אזורי בחבל קטיף - קיבל הסכמה להיות

מאוכלס בשל המצב המיוחד של המקום. אותו דבר ברמת הגולן. על כן, אין שום פגיעה להוסיף שם יחידות דיוור ולאפשר לעסוק בכל מה שרוצים לעסוק שם.

ר. וייץ:

אינני מתנגד מבחינת העדיפות וסבור שהמקום טעון הגדרה

של אדיפת ראשונה. א על כך לדעתי - אין שום ויכוח. שינוישם לא ישנה דבר בזה היום
אלא בעתיד. ואז - ניתן לעתיד לקבוע. מה שאין כן לגבי חיספין. אני חושב שבחיספין
לא רק שאין צורך, אלא מבחינת עדיפות - אסור להוסיף היום.

ברמת הגולן יש כמה ישובים שמחכים לשוב-הקבע שלהם ויקומו

או יפלו. בנושא בניית הקבע. ושלא לדבר על המושבה החדשה ועל חמשת

הישובים בצפון. הגוש הדרומי ברמת הגולן הוא גוש מבוסס ומאוכלס

ונותן שרותיו ויכול לחכות קצת; אם יש אפשרות למצוא כסף לבנין עוד בתים -

מוכרחים לייעד אותם לצפון, גם למרכז האזורי בצפון - שאין בו עדיין כלום

וביחוד לישובים שהחלטנו עליהם לפני שתי ישיבות.

אנו הולכים להקים את המושבה ולמקם אותה במהירות האפשרית

ולדעתי היא ראשונה בתור להקמת בתים ועובדים על כך והתכנון הסתיים כבר וזה נמצא

בביצוע.

ועדת הקבלה מסיימת בימים אלה את עבודתה.

מ. דרובלס:

אני מוכרח לומר שהחלטות שאנו מקבלים כאן - מתבצעות.

היו"ר א. שרון:

על כן אני מתנגד לחיספין, כי אם זה יתבצע - זה לא יהיה טוב.

רענן וייץ:

כי זה יקח אנשים ומשאבים ממקום אחר, שכל זה דרוש לו.

על כן, אני תומך בהחלטה לגבי חבל קטיף ומתנגד להחלפה על

חיספין.

אני חושב שהמצב כזה, שבחבל קטיף דרוש מרכז אזורי, כדי

אל"מ ד. סתיו:

לגבש את המקום. וברמת הגולן, אולי יש לנו צילוקי-דעות

או הערכות לגבי עניינים של התישבות, ולמעשה קצרין צריכה להיות מרכז כל הרמה. ואינני

יודע אם צריך להקים מרכזי-משנה. על כן, לעשות מזה ישוב קהילתי נוסף ברמה -

בזה הרבה הגיון. וחיספין צריכה להיות ישוב אחד נוסף.

בחבל קטיף - זה צריך להיות במפורש מרכז אזורי.

היו"ר א. שרון:

זה בדיוק הפוך - לא כך?

רענן וייץ:

בית ספר אינך יכול להעביר לקצרים - אבל תעשיה - כן.

זה מרכז גושי שרותי. זה מה שהוא צריך להיות; אם יהפכו

אותו לדבר אחר - הוא יטפח מאליו ויהיו בו כל מיני דברים, תעשיות ועוד - שאינם

דרושים שם.

אורי בר-און:

עלינו להיות מודעים לנושא חבל-קטיף, שכל המושבים שנבנים

שם הם בני 40 משפחות.

רענן וייץ:

על חבל קטיף אין ויכוח. כולנו מסכימים לכך.

יוסי מרגלית:

לסרי(דן סתיו) יש עמדה שונה או היתה כזאת.

רענן וייץ:

כולנו מסכימים שקטיף תהיה המרכז האזורי המאוכלס

אורי בר-און:

אם כן - זה ישוב קהילתי.

רענן וייץ:

מדוע צריך את זה - ריכוזו של עולם?

יוסי מרגלית:

בפועל יהיו שם עד 400 בית.

מ. דרובלס:

אנו מעוניינים לקלוט שם קליטה פתוחה עד כמה שאפשר.

אורי בר-און:

מה נותנת אוכלוסיה רבה שם? ישוב קהילתי זה אומר 300-400

משפחות. מרכז אזורי - אלה מתקנים אזוריים, שהעובדים גרים

שם ומשרתים שם את האזור.

מ. דרובלס:

ימית - זה מרכז אזורי.

אורי בר-און:

אל תאמר כך. מדובר על עד 400 יחידות דיור במרכז קטיף וזה

נותן את התשובה.

רענן וייץ:

במקומות כאלה - שם דרוש מרכז מהוסג הזה.

היו"ר א. שרון:

לפי ההגדרה הנוכחית בחבל קטיף - אם אדם סיים תפקידו -

והיה מורה באחד הישובים - הוא צריך לעזוב את המקום?

רענן וייץ:

הוא יכול לאחר מכן לקנות את הבית שגר בו.

מ. דרובלס:

בבני-יהודה זו דוגמא קלאסית. קודם לכן - היו היהודים

חייבים לעבוד במפעל שם ומי שהפסיק עבודתו - צריך היה לפנות

מ. דרובלס:

והצענו שבבני-יהודה, מי שרוצה לרכוש את ביתו מהמינהל - ואם- ירכוש, ואם לאו - יגור בדירות של עמידר.

יוסי מרגלית:

הבנין עבר למינהל עמידר והוא משכיר זאת.

מ. דרובלס:

אם זה אמנם ישוב קהילתי - זה מגביל אותו והופך

את צורתו. לכן, הכוונה שקבלת אוכלוסיה גדולה צריכה

להיות מכוונת למרכזים אזוריים.

יוסי מרגלית:

בפועל - אינני בטוח שיש לזה משמעות יום-יומית, אם נשנה

את ההגדרה.

רענן וייץ:

לא צריך לשנות את ההגדרה.

מ. דרובלס:

הקו הוא שצריך לבנות במרכז קטיף ושהאיש יבנה שם - אם

רוצה הוא לבנות.

יוסי מרגלית:

תכנית המתאר מסתיימת בימים אלה על ידי החטיבה להתישבות

והתחלנו בתכנון מפורט של חבל קטיף.

אורי בר-און:

אם זה באמת כפי שאתם אומרים - אזי זה 100%. השאלה אם אפשר

לבנות מקורות פרנסה נוספים באזור.

רענן וייץ:

יש הצעות קרקע וזה מתוכנן וישנן אפשרויות. אתה מחליף בין

דברים שהם דומים.

השר א. שרון:

האם יבנו שם מבני-תעשייה במקום?

מ. דרובלס:

לא החטיבה.

אורי בר-און:

לא נותנים שם מקורות-פרנסה.

מ. דרובלס:

לא החטיבה.

אורי בר-און:

בזה טמון הכל. אנו רוצים שישבו שם הרבה אנשים ושיעזרו

להם לבוא לשם.

מ. דרובלס:

יש שתי פנים למטבע. יש סוג ישוב, אם זה ישוב קהילתי

או מושב או ישוב אחר ויש ועדות-קבלה ויש גליוטינה, כאשר

לא מקבלים כל אחד. יש סוג של אזרחים שאינם מוכנים ללכת לסוג כזה של התישבות.

הם אומרים: אנחנו אינדיבידואליסטים ואיננו רוצים שהועדה תאמר לנו מה עלינו לעשות. האיש הזה אומר: אינני רוצה ללכת לגור בעיר גדולה, אלא במקום שהמדינה רוצה בי. אני רוצה לבנות את המולדת בקטיף. אני רוצה שנאפשר לו זאת ושיבנה את ביתו אחר שעונה הוא על הקריטריונים של המקום ויקבל את כל ההטבות לפי סוג א' + ויבנה לו מפעל בלי שיקבל אישור ממזכירות האגודה. על כן, יש כל-מיני צורות ומרכז אזורי מתוכנן בהתאם

לקריטריונים אלה.

אורי בר-און: את כל זאת ידעתי קודם לכן, אבל לא זכרתי מה הנקודה העיקרית ועתה אני אומר כך: דעתי האישית לגבי חבל קטיף, שצריך להקים שם במקום מרכז אזורי - מרכז קהילתי וכוונתי היא, ואני חושב שזה עניין חשוב ממדרגה ראשונה, שהחטיבה להתישבות תתמוך בפרנסת האנשים במקום. כלומר - עם תקציב ואפשרויות ביסוס - בכל אופן - כמו שעושים בכל הישובים הקהילתיים שמקימים אנו. זה ההבדל בין מרכז וישוב קהילתי. היות וחבל קטיף לא דומה לחיספין, ואני מקבל זאת, המרחק והאפשרויות הגישה בין כרמיאל ובני-יהודה, ולא דומה הדבר לחבל קטיף והיות ומעוניינים אנו שיהיו שם מפרנסים מסוג אחר ואמצעים עצמאיים למרכז זה, לכן, לדעתי - אם לא ניתן שם במיוחד את הסיוע התקציבי שנותנת החטיבה, שבונה הסוכנות לישובים קהילתיים - זה לא יקום, כפי שלתכוונים אנו שיקום. על כן - זו ההצעה.

מציר שמיר:

קודם-כל, עדיין סימן שאלה גדולה ישנו ביחס למהותם ומשקלם של האמצעים שהמחלקה להתישבות מסוגלת לתת לישובים קהילתיים. וזאת גם מבחינה ארגונית וגם מבחינת האמצעים.

ב. על-ידי התניית תנאי זה, - אתה פוגע דוקא במטרה החשובה

ביותר וזה מספר האנשים שיבואו לשם. כי החטיבה תתן לארבעים-חמשים איש, ואם אתה בונה על פי קריטריונים של תעסוקה - פירושו שהבטחת שהעניין אינו גדל מעבר לזה. מה צריך לעשות כאן: א. לאפשר את הפיתוח ואת האכלוס לסדר-

מאיר שמיר:

גודל שדובר בו - 400-500 משפחות ולעשות את אותו הדבר, שהמחלקה בתיווך שלה עשתה בבני-יהודה, כלומר: שהיא גרמה לכך שיעלו מפעל של תעשייה אוירית ומיד היתה פרנסה ל-120 איש בייצור ומעבר לזה מיד - בשרותים וכל יתר הדברים.

בדרך זו אתה מבטיח צמיחה של ישוב בסדר-גודל שאתה מתכוון

לו בהרבה יותר יסודיות ומהירות מאשר בדרך אחרת. כי בדרך אחרת - התהליך הוא של התפתחות ובדרך זו אתה יכול להכתיב את הדברים ותמיד יהיה הבדל מהותי בין איש היושב במרכז עירוני ואזורי ובין מישהו שבנוי על אמצעי-ייצור.

רענן וייץ:

אני רוצה להוסיף על דברי מאיר: מרגע שמכניסים וכוללים

אמצעי-ייצור לתחום שהחטיבה או הסוכנות נותנת - וזה אותו

דבר, - והיא נותנת לכולם שווה ומקנה זכות לכולם - יש בזה מנוף אם זה קואופרטיבי

ו יש בזה מכשול עצום ליזמה הפרטית, וזה צריך להיות ברור לך. וזאת, ביחוד במקומות

שהכסף אינו מספיק כדי לפתח אמצעים חקלאיים, שהם חייבים להיות, כי כולנו רוצים

ביצות. בקטיף אנו רוצים להקים עוד שלושה ישובים כדי שיצוא

העגבניות יגדל והמחסור היום בנושא פיתוח היצוא החקלאי הינו רק בכסף.

אני חושב שבהחלטה כזאת נשיג בדיוק את ההיפך ממה שרוצים

אנו להשיג.

השר א. שרון:

אני רוצה להתייחס לנושא: בנושא חיספין אני מוכן לקבל

עמדתכם. אבל לא מוכן אני בשום פנים ואופן לקבל זאת בנושא חבל-

קטיף. גם כאשר נשלים את הישובים בחבל עזה, ואני משוכנע, רענן, שנשלים אותם,

לא רק בחבל קטיף נעשה זאת, אלא גם הישוב בנצרים - בין עזה ודיר-אל-באלח, שיהפוך

ישוב-קבע. והוא הולך ונבנה שם - ואני מקווה שהגרעין היושב שם ישאר במקום. הוא

היה מיועד לאחד מישובי חבל קטיף ואני שוחחתי אתם פעם במקום ולפי הערכתי

הוא ישאר במקום. אני מניח שאותו מצב יתפתח גם בצפון-הרצועה, מצפונה לבית-להייה

ובין זה למה שהיה פעם הקו הירוק.

גם אם נגשים את כל התכניות הללו - מספר התושבים החיים

בחבל עזה יהיה קטן מאד. אנו מוכרחים, בעיקר בחלק הדרומי של החבל - להגדיל ובמהירות את האוכלוסיה היהודית. אני סיפרתי כבר כאן, על אחד הביקורים - ערבי-ערב שלי בחבל קטיף, בלי שהודעתי על כך מראש. כלומר: הייתי באזור ונכנסתי להסתכל קצת - כיצד נראות החפירות האחריות בשעות הערב במקום. כאשר מצאתי שם את השומר הערבי ומנהל העבודה של בית האריזה שהערבי - וכן הלאה וכן הלאה - הזעקתי את הישובים האלה ודברתי עם האנשים בצורה קשה מאד על נושא זה. ואחת הטענות שלהם היתה, שאין להם שם אפשרות להחזיק נהג במקום, כי דכי שיהיה לו היכן לגור - צריך לפנות יחידת-משק; וכן אין להם פועלים נוספים יהודים, שיעבדו אתם, כי אין להם מקום מגורים לפועלים אלה.

על כן, אפשר לומר שלמשימות אלה של נהג ומורה וגננת ומנהל-

עבודה - ישנו מרכז אזורי. אבל במקום ההוא, יש לנו שם בעצם אינו יהודי קטן, בתוך ים ערבי, ממש ים ערבי והיום מחנה הפליטים של רפיח מונה ארבעים אלף נפש. ואיני מתיחס לעיירה עצמה. מחנה הפליטים של חן-יונס מונה שלושים וחמשה אלף נפש ושלא לדבר על עשרות אלפי אנשים בחן-יונס עצמם. ולא על אוכלוסיה של דיר אל-בלאח ומחנה הפליטים שהוא קטן יותר, אבל קיים. כאן חיים באי יהודי קטן בתוך ים ערבי ומוכרחים להקים שם ישוב קהילתי, שיוכל להשתלב בחיים הקהילתיים של האזור. זה אזור דתי ועל כן גם הישוב הקהילתי צריך לקום כישוב קהילתי דתי.

מדובר על מרכז אזורי דתי.

רענן וייץ:

ברור. ויש הבדל בעיני ויכולים אנו לשמוע את כל האידיאולוגיה

היו"ר א. שרון:

ובנושא זה יש, ברוך השם, תאוריות המבוססות וכתובות וידועות

- מה זה ישוב אזורי וקהילתי. אני מתכוון לישוב, שבו יחיו מאות משפחות ושם מקום זה יוקמו מבני-תעשיה. למה לא ללכת לפי דגם של קדומים? - זה ישוב קהילתי, ושם נתנו לכל משפחה תנאים דומים? - לא כך. אלא הקמנו מבנה תעשיה ומי שהיה לו צורך בזה -

נכנס למבנים אלה.

זה מוגבל.

מ. דרובלס:

השר א. שרון:

היום, כאשר הלחץ גובר - -

היו"ר א. שרון:

יש לכולם זכות והם יכולים ביום מן הימים לממש זאת.

רענן וייץ:

מצויין. גם כאן כך. אני תומך בזה. גם כאן לא צריך להקים את

השר א. שרון:

כל מבני-התעשייה בפעם אחת, אלא צריך להקים אותם, כדי שיבואו

לשם אנשים, שירצו להיות באזור הזה. ואולי יהיו משולבים בפרוייקטים היוצאים מן

הכלל יפים של חוף-הים, שהקימו ישובי חבל קטיף. זה פרוייקט יפה לתפארת.

אולי ירצו להשתלב בנושאים אחרים, אבל בכל אופן - צריך לתת להם אפשרות קיום. אין

שם אפשרות-קיום באזור, שהוא מבודד ורק על הישובים החקלאיים הקיימים מסביב - אין

אפשרות לבנות תנאי קיום כאלה למשפחות בודדות. וכי ממה יתקיימו? גניה שיהיו שם

שמונה ישובים ויהיו שמונה ישובים שם, וכי כמה גננות התיינה דרושות להם או כמה

מורים? לכן, צריך להקים כאן חי הנושא את עצמו וזה אמור ב-40 משפחות.

נכון שגם במרכז אזורי דובר על 400 משפחות. אבל צריך להקים שם מבני-תעשייה ותעשייה

ל- שתתן לאנשים אפשרות להתקיים. במלים אחרות: איני רואה כאן ישוב שנשען

כליל על הישובים החקלאיים. אני רואה כאן ישוב, שיש בו מן השניים: מצד אחד

- השענות על עבודה בתפקידים ציבוריים שונים בישובים החקלאיים, כמקובל במרכז

אזורי ובנוסף על כך - בגלל המצב המיוחד של מקום זה, של אזור זה - משפחות שיכולות

למצוא את לחמן בעבודה במפעלים בישוב עצמו. על כך, אני רוצה לקבל כאן החלטה,

שזה יהיה ישוב קהילתי. ישוב זה קם עם כל מה שמתבקש מישוב קהילתי וזה ההבדל בינו

ובין מקום אחר. בנושא היספין - אני מוכן לקבל זאת, כי איננו במצוקה שם ויכול

להיות שאפשר לרכז את האזור התעשייתי במקום אחד ולא לפצלו. כאן זה ענין אחר. זה

מקום מבודד מצד אחד ים ומצד שני ים ערבי - כולקריפה וחץ-יונס.

מצד אחד ים של מים ומצד שני ים של ערבים...

רענן וייץ:

בדיוק כך.

היו"ר א. שרון:

במקרה זה אין בינינו חילוקי-דעות באשר לענין היעד.

רענן וייץ:

במקרים רבים אחרים גם כן אין אין בינינו חילוקי-דעות.

היו"ר א. שרון:

רענן וייץ:

אל תעשה לי הכללות... גם אני סבור שזה ישוב בודד

והוא עוגן שלנו לחייץ שמוכרח לקום בארץ בין בשור והיס.

על כן, במידה שאפשר לאכלוס אותו מהר יותר ועם הרבה אנשים - זה חשוב ביותר. ולא שמונת הישובים יעשו זאת. משום כך - הועדה למרכזים אזוריים עשתה כאן יוצא מן הכלל וקבעה זאת כאזור לא שדותי, אלא מאוכלס. אני תמכתי בזה וביקשתי ממשרדי שיתכננו זאת כגרעין לעיר. וזה יכול להיות מרכז שיתפתח להיות עיר, שתבוא במקום מה שכואב לנו עליו כל-כך - העיר היפה ימית.

ההחלטה שלך, שאתה רוצה בה - היא בדיוק

מנוגדת למטרה זו, שאין עליה ויכוח. על כן אני מתנגד לה.

השר א. שרון:

לא הבנתי במה היא מנוגדת. אריאל - זה ישוב קהילתי שיהיה

עיר. וכי במה זה מנוגד?

אין שום ניגוד כאן.

מ. דרובלס:

אולי אין לי כשרון הבהרה.

רענן וייץ:

הועדה תקבל החלטה להטיל על הגורמים המתכננים לתכנן את

מ. דרובלס:

הישוב באזור קטיף - בשלב א' - עד ל-400 משפחות. לא ייקרא לו ישוב קהילתי...

ב. הועדה קוראת למשרד הבינוי והשיכון להתחיל לבנות

יחידות-דיור בקטיף; כי אם נתחיל להתווכח על הצורה - הרי בינתיים אננו

יושבים שם עם כמה אהלים וצריך שיוסי יתחיל בונה את 50 היחידות הראשונות. כאשר

יהיו יחידות אלה מוקמות - ניזום שתגיע לשם תעשייה, בכל צורה שהיא ואת קטיף נוכל

לפתח רק כך כמרכז שילך ויגדל וצריך לפתחו כעיר - מאוחר יותר. בשלב ראשון - יבואו

אמצעי התעשייה.

אם נחליט שזה ישוב קהילתי - נרחק מהמטרה מכמה סיבות, כי

נצטרך להביא אוכלוסיה מסויימת, שלא תענה לצרכים וכוונתנו לבנות ישוב במרכז קטיף,

עד כמה שאפשר מהר יותר ועד כמה שאפשר גדול יותר.

על כן, בואו ננסה להשיג מטרה זו תחילה ומשרד הבינוי יתחיל

לבנות שם.

היו"ר א. שרון:

מאחר שאת דעתי לא שיניתי, אלא שהדיון הזה איננו נוח לי

קצת במיוחד היום, כי אני נמצא מצד אחד כאשר אין אתי כאן המחצית

השנייה של הועדה - אלא בידי רק הדביעות המוסריות ולא של הידיים וחסרים לי עמיתי

חברי השרים שיהיו אתו בנושא זה... על כן, אני הבהרתי את כוונתי בצורה ברורה

ביותר ואתם יודעים מה עמדתי. את ההחלטה אקבל כאשר חברי השרים יהיו כאן אתנו.

אנסה להביאם לאחת הישיבות ונקבל החלטה ואתן דוגמא של בעיה:

יש לנו היום ישוב בקרני-שומרון, שם ישנם 700 נפשות

וישוב זה נמצא בטיפול משרד הבינוי, ואני רוצה לברך את משרד הבינוי על הישגיו

- אבל אם מתעוררות בעיות אלמנטריות של פרנסה במקום ואיננו יכולים לפתור אותן -

כי זה נמצא במשרד הבינוי - -

אורי בק-און:

אתן דוגמא: המשפחות עוברות מקרני-שומרון לקדומים,

בגלל הסיבות האלה.

מ. דרובלס:

על כן צריך לקבל החלטה, שישוב שלא עובר את המספר של

200-300 יחידות - מטפלת בו המחלקה להתישבות - כאילו היה

ישוב שלה.

יוסי מרגלית:

הממשלה יכולה לקבוע שמשרד הבינוי נותן אמצעי-יצור ותכנון. האם זו חנות פרטית שלי?!

רענן וייץ:

אני רוצה לציין שמתי ואני עיופים ומקבלים דעתך, ולא מביאים

את העניין להצבעה היום.

השר א. שרון:

אני רוצה לומר לכם: איני ממחר ואני יכול לשבת כאן עד

הלילה. לי יש זמן ואני יודע בדיוק מדוע אני מביא את העניין

הזה הנה.

המשך הישיבה - ל. דרוקר.

השר א. שרון

(עד כאן רשמה מ.י. מכאן ל.ד.)

אני רוצה להבהיר לכם דבר אחד. אני הרי לא במקרה הבאתי את העניין הזה. לא כי לא ידעתי מה אני רוצה. אני ידעתי בדיוק למה אני מביא את העניין. הבאתי את העניין הזה לשם מטרה אחת - אני צריך שהישוב הקהילתי המוקם יהיה לו כתובת ויהיה מי שיתן שם תעסוקה, ויהיה מי שיקים שם מבני תעשיה, ויהיה מי שיתן את האפשרות להרחיב אותו מעבר לתפקידו כמשרת את הישובים האחרים.

למה כך לא לגבי מקומות אחרים?
מקומות אחרים יחזיקו מעמד. במקום הזה, תאמינו לי, אני מכיר את רצועת עזה אולי יותר טוב מרבים אחרים, ואני יודע את הקשיים שיהיו שם. ושם צריך מהר, ככל שרק ניתן, להביא מאות אנשים נוספים. ומאות אנשים נוספים אני יכול להביא רק לישוב קהילתי שיש לו כתובת, שמטפלת בפרנסה, בתעסוקה, ובכל הנושאים האלה.

אל"מ ד. סתיו :

מדוע לא לקבל את ההחלטה ישר
לעניין?

השר א. שרון :

לא ניתן פה לקבל היום החלטה ישר
לעניין.

אני, חס וחלילה, לא אומר את הדבר הזה נגד מתי. אני בישיבות הממשלה יושב כבר כמעט 4 שנים. אף פעם לא אמרתי: "אני אומר לפרוטוקול". כאשר אני צריך לעשות משהו, אני אומר. אני גם לא אגיד אף פעם: "אני פונה בקול קורא למישהו". אני לא רוצה לפנות בקול קורא. הקול הקורא הזה, יום אחד הוא נענה,

השר א. שרון

ביום אחר הוא לא נענה. יהיה מישהו שלא ירצה בדבר הזה, הוא לא יענה לקול הקורא. אני למשל, יכול לקרוא 100 פעמים בקול קורא שיזמו העברת תעשיה לשומרון. מה קרה לקול הקורא? הוא מהדהד בגאיות שם ואיש לא נענה לו עד היום. אז מה יעזור לי הקול הקורא? אני לא צריך קול קורא, אני צריך קול של תרנגולות בלול, זה מה שאני צריך. אני צריך שם קול של מחרטות במפעל, זה מה שאני צריך, לא קול קורא.

אני רוצה לסיים את הנושא. אני אביא את זה לישיבה הבאה, אזמין את השרים, נקבל הכרעה וזהו, זה.

מר מ. שמיר : אני רוצה לתרום משהו מנסיוני.

כשהקמנו את בני יהודה, עמדנו בדיוק בפני אותו המצב. ומה סוכם שם, סוכם שם שהמחלקה להתיישבות נכנסת כשותפה למפעל הזה עם התעשיה האווירית, ובדרך זו הוקם המפעל, שמיד עם הקמתו העסיק 70 איש. לפי דעתי, התהליך הזה יכול כאן לחזור על עצמו וישרת בדיוק את המטרה הזו. אפשר להחליט החלטה, שבאופן ספציפי, במקום הזה, כדוגמת בני-יהודה, המחלקה להתיישבות תדאג להקמת התעשיה שתשרת את האוכלוסיה.

מר מ. דרובלס : אם זו השיטה, שתע"ש יקים מפעל

שם.

השר א. שרון : זה לא המקום, אין שם מקום למפעל

של תע"ש.

אני פשוט דוחה את ההחלטה לישיבה הבאה. עמדתי ברורה לכם. אני

השר א. שרון

מתפלא שאתם לא רואים את ההבדל בין רצועת עזה למקומות אחרים.
זה דבר בוער.

מר ר. וייץ :
משום כך צריך ללכת בדרכנו ולא
בדרכך. ברצינות. אין ויכוח על
העניין. מה קורה לך היום אריק?

השר א. שרון :
בינתיים, ואני מקווה שגם בשנים
הבאות, אני אצליח לוודא שילכו
בדרכי.

מר ר. וייץ :
אתה יודע, שבנושא זה אני קמתי
בועידת מפלגת העבודה נגד המשמרת
הצעירה. אתה שמעת את זה? באו לקבל החלטה נגד גוש קטיף ואני
קמתי בועידה והטיתי את לשון המאזניים.

הח/19. עיבוד קרקעות מעבר לגדר המערכת בבקעת הירדן

השר א. שרון :
רבותי, אני עובר עכשיו לסעיפים
האחרים, שבסעיף שונות, שאמרת
שאני רוצה להציג אותם. אני בא כרגע למה שהייתי רוצה לקבל
כהחלטה לתכנון. לא לביצוע, אלא לתכנון.
אני כרגע מצביע במפה על צפון

השר א. שרון

הבקעה, על האזור שבין מחולה בצפון לבין המחרוק, רכס המחרוק, שנמצא דרומית לארגמן והשולט על ציר גשר אדם-שכם. באזור הזה, כאן, לאורך בקעת הירדן וברכסים שמעליה, אנחנו נמצאים במצב שפה צריך לחזק את האגף הזה.

מר ר. וייץ : אני צריך לצאת. כתבתי לך פתק שאני תומך בשלושת הדברים.

השר א. שרון : בסדר גמור. מה יש לנו היום בשטח הזה? יש לנו פה את מחולה. כפי שאמרתי, לא נפתרה הבעיה של שדמות מחולה. לפני שלוש שנים, הועדה הזו קיבלה החלטה על פיצול הישוב לשניים, העלאנו האחזות נחל לשלח, בדיוק למקום שבו שדמות מחולה צריכה לעלות, ומאומה לא התקדם מאז.

מר מ. דרובלס : שניהם סתומים ולא יכולים לפעול, גם המושב וגם המושב השיתופי.

השר א. שרון : כמו כן, העלאנו האחזות נח"ל שנקראית יבוק, מדרום למחנה פלס. יש לנו פה את רועי, שנמצא יותר בפנים, ויש לנו פה את ארגמן. מה לפי דעתי צריך להיות בשטח, כדי שנראה את המקום כסגור?

כפי שאמרתי לכם, סיירתי כאן עם צה"ל ביום חמישי, בשבוע שעבר, ואינו יחד את השטחים וסיכמנו גם, או לפחות צה"ל הציג את השטחים שמהווים שטחי אימונים היום, ושהוא יכול להצטמצם ולוותר עליהם. כמובן, הם לא נותנים תשובה

לכל בעיות הקרקע, אבל הם נותנים תשובה לחלק מבעיות הקרקע.

אני רואה באזור ארגמן, יחד עם

ארגמן, 3 ישובים. האחד מהם צריך להיות על המחרוק, בגלל החשיבות המיוחדת של המחרוק, שכפי שאמרתי, הוא שולט לחלוטין על ציר גשר אדם - שכן. השני - ארגמן, שזה ישוב קיים. והישוב השלישי צריך למצוא לו מקום, לדעתי, מצפון לארגמן, באיזה שהוא מקום. אם זה לא יהיה מצפון, זה יהיה ממערב. באיזה שהוא מקום מצפון לארגמן. פה צריך להיות גוש של שלושה ישובים.

גוש נוסף של שלושה ישובים צריך

להיות באזור יבוק. יבוק הוא אחד מהם. לידו צריכים להיות עוד שני ישובים, האחד מהם צריך להיות על הציר שעולה למחנה פלס - אנחנו גם איתרנו בשטח, פחות או יותר, מקום. והשלישי צריך להיות, באיזה שהוא מקום, אולי מדרום ליבוק. שוב שלושה, שמתוכם אחד קיים היום בשטח - יבוק.

באזור מחולה - שלח צריכים להיות

שלושה ישובים: האחד מחולה, האחד שדמות-מחולה, שצריך לעלות למקומו בשלח. וישוב נוסף שצריך להיות באיזה מקום יותר צפונה, אולי באזור ברדלה. כלומר, צפונית - מערבית.

בכל מקרה, פה צריך להיות גוש

של שלושה ישובים, במרכז-שלושה ישובים, ובדרום - שלושה ישובים. אני יכול לומר לכם שאנו כבר רואים היום תנועות שמוכנות להכנס למקום הזה, כמו הקיבוץ המאוחד למשל. אין לנו בעיה לגבי גוש מחולה ששם לאגוד המושבים של הפועל המזרחי יש עניין רב להכנס, ויהיו

השר א. שרון

להם 3 ישובים במקום. הקיבוץ המאוחד גילה עניין וגם סייר סיוור בשטח של אזור יבוק. יש לחם עניין להכנס לשם. הם לא נכנסו אף פעם לאזור הצפוני, הם יושבים רק בדרום מרכז הבקעה.

עדיין לא דנו באזור ארגמן, אבל מאחר וארגמן שייכת למושבי בית"ר, אולי יהיה להם עניין להכנס עם ישובים אזוריים. טרם בדקתי איתם את הנושא הזה.

אני כרגע פשוט מבקש מהחטיבה

להתיישבות לתכנן ולהציג לעצמנו, חוך זמן סביר, חודש ימים (כי צריך לצאת לשטח, לאחר, לראות מה בדיוק יש מבחינת הקרקעות) להציע לנו חכנית שתתבסס על התפיסה הכללית הזו שהצגתי כרגע, שהמגמה שלה היא - חיזוק צפון הבקעה. אנחנו נעמוד בקשר עם החטיבה להתיישבות, כדי לדעת מתי היא תוכל להציג את הנושא.

מר מ. דרובלס : יש לי שאלה - אנחנו קבענו תקן

מסויים לישובי הבקעה, האם כוונתך

ללכת לתקן קונבנציונאלי, או גם ללכת לתכנון על אפשרויות אחרות?

מה ההבדל?

מר א. תבין :

יש הבדל, במידה ואנו נרצה לתת

מר מ. דרובלס :

אמצעי ייצור שווים לכל הישובים,

אז רזרבות הקרקע והמים יכולות להכתיב לי כמה להכניס. אם מדובר על ישובים מסוג אחר, אנחנו לא קשורים לקרקע ומים שמצויים באזור. לכן, מהי ההנחייה.

השאיפה היא לדבוק בהצעה הזו

השר א. שרון :

שהצענו. לגבי הקיבוצים זה

קצת יותר קל, כי קיבוצים יכולים להכנס הרבה יותר מהר ועם תעשיה.

למרות שגם הם לא מוותרים על

מר מ. דרובלס :

קרקע ומים.

אני אומר כי זו צריכה להיות

השר א. שרון :

השאיפה, וצריך בתכנון לראות

את כל האפשרויות הקיימות. בתכנון שלכם אתם צריכים בהחלט לקחת בחשבון את נושא הקרקעות שממזרח למערכת.

הח/21. הקמת שני מצפים נוספים בגליל

השר א. שרון :

אני עובר כרגע לנושא השני והוא

הנושא של מצפים נוספים. אני פשוט מבקש שנקבל החלטה על הקמה

של שני מצפים, שמיקומם המדויק יקבע לאחר שאתם תתכננו בשטח

ותציגו את האפשרויות. אני פשוט רוצה לתת את המקומות בהם אני

רוצה את המצפים האלה. האחד נראה לי בהר-דבורה, הנמצא צפונית -

מערבית לכפר דבוריה, והמצפה השני הוא בין קיבוץ בית-קשת, לבין

הכפר הערבי עין מאהל. יש שם שתי כתפיים, האחת יותר גבוהה, אחת

יותר נמוכה, צריך לבדוק. צריך כמובן ללכת למקום שהקרקעות

שם הן בבעלות מדינה. באופן וודאי יש שם קרקעות בבעלות מדינה..

שני המגפים האלה צריכים להכנס כתריז בין האוכלוסיה הערבית של אזור נצרת לבין דבוריה וערב-שיבלי, שהוא ממש בונה ומשתלט על כל מורדות התבור עכשיו. צריך למנוע, בכל מחיר, הוצרות של שטח ערבי וצוף בין נצרת לבין מורדות התבור.

אני חושב שכולם יקבלו את זה כאן,

אין מניעה לכך, אני רק מבקש שהתכנית תוצג כאן בהקדם.

האם אין תכנון כללי למיקום

מר א. תבין :

המצפים. יש, יש. בזמנו היתה

תכנית ל-29. אחרי זה הוספנו עוד אחדים בכמה מקומות. הוספנו חמישה, שמתוכם שלושה הם באזור נחל עירון (וואדי ערה). האחד - גבעת עוז ב'. האחד - ברקאי ב', הצופה על פני הכפר ערעה וערה. והשלישי - מענית ב' - שהוא בין קיבוץ מענית לבין הכפר ברתא. הרביעי - באתר ספיר, שממלים את גוש הישובים צור-נתן - סלעית, ונמצא מזרחית לכפר טירה ודרומית לכפר טייבה, בין טייבה לקלקיליה. והחמישי נמצא בחירבת זקור, זה מזרחית לג'לגוליה, ליד קיבוץ חורשים. בנוסף לכך, עוד שניים נוספים הוספנו ל-29 של הגליל, בגליל התחתון, באזור שמצפון לנהלל, בין נצרת לבין טבעון, באזור ציפורי, כדי לסגור יותר חזק את הפרצה שם ואת ההתפשטות הערבית על השטחים השולטים על העמק. יש לנו פה 7 בנוסף ל-29 הראשונים שעליהם החלטנו.

מדי פעם אנו נחקלים בבעיה נוספת.

בבעיה כזו נתקלתי עכשיו בהיותי בביקור באזור התבור, ולכן החלטתי להביא את הנוספים. מאחר ונושא המצפים הוא דבר מקובל ומוכר, לא

היה טעם שנקיים על זה דיונים ממושכים. מה שצריך כרגע זה לקבל החלטה על כך, וההחלטה הזו, צריכה לבוא ולהיות מתורגמת לביצוע, המחלקה להתיישבות צריכה לעבד את הציתור המדוייק, האם זה יהיה על הכתף הזו, או על הכתף השניה, על הגבעה הזו, או על הגבעה השניה, תלוי בכמות הקרקע שיש לנו. כך שיש לנו תכנית שלמה של כל נושא המצפים. זה דבר ששינה לחלוטין את פני הגליל, ורק מי שמסתובב ורואה את זה, יכול להעריך את חשיבות הפעולה שביצענו. מדי פעם מתגלה צורך בתוספת כזו או אחרת. אני יודע שיש כבר צורך בעוד כמה תוספת.

אני רוצה שתדעו שנתתי הנחייה

לתכנן גם לנגב, לאזור שבין דרום הר-חברון, למשולש - להב - באר-שבע, עוד, עוד כמה מצפים, שוב, כדי לבלום את ההתפשטות וההשתלטות הבדואית על קרקעות המדינה. כך שיש לנו תכנית כוללת וזו פשוט רק תוספת לתכנית הזו.

(מכאן רשמה מ.י.)

לפני כן ל. דרוקר.
מכאן - מיתקה יפה.

הצעת היו"ר - ללא ספק היא על מקומות שהם חיוניים לנו ממדרגה

מ. דרובלס:

ראשונה.

ב. יש מסורת ונוהג, ואני חושב שזה צריך להיות כך, שכל

ההחלטות שמתקבלות על-ידי ועדה זו - חייבות להתבצע.

והן גם התבצעו עד היום.

היו"ר א. שרון:

ואני רוצה שזה יימשך כך. כאן ישנה בעיה מסויימת.

מ. דרובלס:

אדוני היו"ר, מדובר על תקציב של הסוכנות. אני צריך להיות

גם גזכר. ברצון רב הייתי מוותר על התואר הזה...

היכן עקיבא? מדוע אנו בא לישיבות אלה?

היו"ר א. שרון:

המצב כזה: השנה תקציב הסוכנות היהודית כזה, שאיני זוכר

מ. דרובלס:

עוד שנים כאלה, שהמצב היה קשה בהן יותר. כתוצאה מהתקציב

שחבר הנאמנים אישר לסוכנות. קיצצנו - 1. להקמת 4 מצפים בגליל. צריכים היינו

להזמין את הבתים ואיננו מזמינים אותם, כי אין לנו כסף. קיצצנו את תקציב הביטוח

י-18,3 מיליון דולר ל-7 מיליון דולר.

אנו ב'טלנו ופגענו בהקמת ישובים חדשים - נאות הכר ב'

שהחלו להכינה וואיננו משיכים להכין ולא נמשיך לבצע שני מצפים, אלא זה יהיה

על חשבון ההתישבות החדשה במקומות אחרים. ההתישבות החדשה שמבצעים אנו זה במורדות הר

-חברון. אני חושב שכוונתך, אדוני היו"ר, אינה במידה שאין ברירה, שזה יהיה אפילו

על חשבון שחף, נחושה או זיו. על כן אני חייב להעיר תשומת-לב הועדה היום על

נושא התקציב, שאין ממה לקחת וקיצצנו ככל האפשר וקבלנו 12 מיליון דולר פחות ממה

שביקשנו, כי בקשנו 85 מיליון וקבלנו 73 מיליון דולר ומדובר על 150 עד 200 מיליון

לירות בערך. והיום אין לנו את זה. זה לא סימפטי ביותר להיות גזכר ולעסוק בכסף,

אבל אני חייב לומר שזה בא על חשבון משהו ואני אומר זאת בכאב-לב.

הקפאנו את המצפים במקומות אחרים - את נאות ככר ב' ועוד

ישוב בנגב, שאיננו יכולים להקימו. יש צעקות והפגנות על-יד המרכז החקלאי בקשר

מ. דרובלס:

לישובי ביטוס, כי פוגעים אנו בביטוס ה' שהם הישובים הפרובלמטיים. זה המצב התקציבי.

היו"ר א. שרון:

1. לא חייבים להקים או לסיים את הפעולה בישוב בפעם אחת.

אם הייתי צריך לעמוד בפני הברירה - מה לעשות - אם

להקים פחות או לבנות ולא לסיים ולמשוך לשנה הבאה - הייתי מתחיל בונה ומושך זאת.

הייתי מושך את הבניה לשנה הבאה, אפילו אם זה עלול להימשך שנתיים.

עצם העובדה, שעולים לשטח ופורצים לשם דרך ומתחילים בהכרשת

הקרקע - יש בזה כדי ליצור עובדה המונעת השתלטות של ערבים על השטחים האלה.

אין אפשרות להזמין בתים השנה ועל כן - תזמין לשנה הבאה. אם אין אפשרות

להזמין את כל הבתים - אפשר להזמין את חלקם. אבל צריך להיכנס וליצור עובדות בשטח.

צריך שיהיה מדרך-רגל יהודית במקום זה. כך קורה הדבר כבר עתה, אשר עולה ציוד

מכני ומתחיל לעבוד בשטח. ואז ברור לכולם, שעומד לקום שם ישוב יהודי.

על כן, חשובה קבלת ההחלטה ואיתור המקום ותחילת העבודה שם.

הוא הדין לגבי ארבעת המצפים שהתחלנו שם בעבודה.

לנושא השני: בזמנו התקיים דיון אצל היו"ר ההסתדרות הציונית,

בו השתתף מתי וכן רענן ויץ ואורי בר-און וגם אני. שם הצעתם הצעה לקחת הלוואה

של 30 מיליון דולר, שתקחו אתם והממשלה תתחייב להחזיר זאת בארבעה תשלומים

- החל משנת התקציב 3-1982. בזמנו הבאתי את העניין אל שר האוצר הקודם. הוא

תמך בפעולה הזאת. היו לזה הקדימים בעבר. נכון שגם בעבר היתה גישה שונה בנושאים

אלה בין הפקידות הבכירה של האוצר (ואני מדבר על ממשלות קודמות) ובין שרי-האוצר.

שרי האוצר תמיד רצו בכך, כי אלה היו סכומים שלא היו מופיעים בחוק התקציב

ונתנו אפשרות לבצע דברים ותמיד היו הצהרות מצד הפקידות הבכירה. כאשר התחלף שר

תמיכה

האוצר - פניתי לטוכנות וביקשתי באותה החלטה, ושתבוצע החלטת שר האוצר הקודם.

גישתו היתה בנושא זה שונה.

אבקש מאד, שמתי יתגייס למשימה זו, ושיבנה להסביר

את הנושא ושתוכלו אתם לקבל הלוואה של שלושים מיליון דולר ואז אפשר יהיה לעשות

שני דברים : 1. להשלים את המצפים הראשונים; ב. להעלות את מספר היושבים במצפים לשלושים משפחות במצפה, כדי לתת בתקופה זו אפשרות עד שתתחיל פעולה נוספת - להחזיק מעמד. ובינתיים תהיה פעולה רחבה של רכישת מגרשים, כפי שחשבנו והבנייה התבצע על-ידי האנשים עצמם. וכל זאת, כדי שאפשר יהיה להחזיק מעמד עד תחילת תהליך זה - ואז צריך להעלות את מספר התושבים במקומות. לכן, דבר עם שר האוצר על כך ונסה גם אתה כוחך בתחום זה.

מ. דרובלס: לפני שבועיים-שלושה התקיימה ישיבה של חבר הנאמנים

בהנהלת הסוכנות ישיבה, ולפי תכנית של משרד האוצר אתנו, שם צריכים היינו להביא מכתב ליו"ר ועדת הסוכנות, שהממשלה מוכנה לקבל הלוואה למשך ארבע שנים, שהתשלום יבוצע החל משנת התקציב 3-1982, בסך של 30 מיליון דולר. ובזה צריך היה לבצע הקמת 1200 יחידות-דיור בגליל; על ידי זה יכולים היינו בעיקר להביא כל ישוב לשלושים יחידות דיור ולאפשר להם תפוקת פחות או יותר נורמלי. זו משימה חשובה ביותר, שהועדה הנכבדה הזאת קבלה עליה. היא החליטה לפני מספר חדשים להביא את כל הישובים הקטנים לפחות לכך שיהיו בהם שלושים יחידות דיור, בעיקר בגליל. יום-יום, כאשר התקיימו ישיבות ההנהלה, והסיכום היה כבר בענין זה, מאחר שבתחילה היתה התנגדות של האמריקאים, אבל הם שוכנעו והיו מוכנים לגייס את שלושים מיליון הדולרים וחכינו למכתב יום-יום והפעלתי את מלוא השפעתי ועד היום לא קבלתי תשובה חיובית.

אני מוכן לקבל עלי לעשות מאמץ נוסף, אבל אני מבקש מחברים אחרים, משום שיש לזה חשיבות ממדרגה ראשונה, לקבל הלוואה כזאת, כי מדובר על התישבות חדשה ויחידות-דיור להתישבות זו ואם זה לא יבוצע כך - איני רואה דרך אחרת לבצע את הדבר. ואין ספק שזה יכול להזרים ממש דם חדש לעורקי ההתישבות, כי את הכסף של הסוכנות יכולים אנו להשקיע בגליל - הרי משרד השיכון יוכל את כספיו להשקיע במקומות שהוא חושב שהם חיוניים יותר.

במשרד השיכון, כאשר הוא משקיע כספיו - יכול הוא להשקיע בכל ארץ-ישראל והדבר הזה יכול לתת תנופה רצינית מאד לבניית ההתישבות ומצוקת

הדיוור שאנו נמצאים בה. במה שנוגע לי - אעשה הכל.

הי"ור א. שרון: אנו מקבלים החלטה על הקמת שני מצפים חדשים אלה,

ואפילו אם ישנה בעיה להמשיך - צריך לגשת לתכנון ומיד

לעבודה, כדי שנוכל ליצור את העובדות בשטח.

חח/22. מחולה ב' ורועי - בניית קבע

אעבור עתה למה שנקרא מחולה ב' ורועי - ומה יקרה

עם ישובים אלה. מתי אפשר לראות בניית קבע שם ולתת להם אפשרות לחיות שם?

יוסי מרגלית: במחולה ב' או בשלח הבעיה היא ראשית-כל מגבלה

תקציבית. ראינו צורך, מתוך מגבלות אלה, לחלק את המשאבים

והפעלנו את העבודה ברועי. המצב בשלח פחות קריטי מאשר ברועי. ישנם שלושה

ישובי-קבע, שחייבים לבנות בדחיפות למטה והם ותיקים - שלח, רועי ואלמוג.

אורי בר-און: בארגון הבתים החדשים ריקים.

מ. דרובלס: זה לא נכון.

יוסי מרגלית: את התחלת השנה התקציבית החדשה מפעילים אנו עם רועי,

והתחלנו בעבודות בשטח בפועל וישנה גם הכשרת קרקע של הישוב

המתבצעת שם ויש תכנית - מה בונים ומתי. כל זה לגבי רועי.

לאלמוג נותנים תשובה כאשר מוסיפים מספר מסויים של יחידות

-דיוור. ברועי יחידות הדיוור הן 35-40 במספר.

באלמוג נוסף 20 יחידות דיוור וחדר אוכל זמני וניתן תשובה

ל ישוב-קבע.

אנו נותנים תשובה לאלמוג ולרועי. ואני מקווה ששנת 1981

תהיה דומה לשנת 1980. משמעות הדבר שבאמצע השנה נקבל מנה נוספת ונוכל לעשות משהו

י. מרגלית:

גם בשלה.

מ. דרובלס:

במחולה המצב קריטי. הם אינם יכולים להישאר שם.

היו"ר א. שרון:

הבעיה שלהם, ואמיתי להם זאת - שהם יושבים עדיין בישוב

הישן. אילו עברו לישוב זמני, לקרואנים - הלחץ שהיה נוצר

היה גורם לכך, שהיו בונים להם. הם חיים כבר 9 שנים במקום ויש להם משפחות והרבה

ילדים והם חיים בבניית קבע ולצאת היום, אחר ישיבה במשך תשע שנים במקום בבקעת

הירדן לקרואנים - זה לא בעייה קלה.

אורי בר-און:

נדמה לי שארבע שנים מאלה הם גרו במבנים זמניים של הנח"ל.

מ. דרובלס:

הם לא רצו לגור במבנים זמניים, כי ימשכו זאת יותר מדי

וקרה בדיוק להיפך.

היו"ר א. שרון:

מתי ניגש לנושא שדמות מחולה?

אורי בר-און:

כלי לפגוע באיש - באמת אני סבור שמשפחות שמטופלות בילדים

ונולדים כל הזמן ילדים במקום - במקום כזה מול המקום שהזכרת

קודם וקראת ל ו ארגמן וזה אלמוג - אני חושב שהם קודמים לאלה.

היו"ר א. שרון:

אלה חבר'ה בני 20 באלמוג. הם נחמדים מאד, אבל בני עשרים

בלבד...

יוסי מרגלית:

באלמוג לקחו ישוב קיים ודחפנו את הכביש במשך שנה ועושים שם

עשרים יחידות דיור.

היו"ר א. שרון:

אני תומך במה שאתם עושים שם.

מאיר שמיר:

לדעתי נושא מחולה ב' הוא בעדיפות עליונה. שביחת הנשק

של וייץ וסעדון - לא תחזיק מעמד (א. שרון: זה נכון).

הכוונה לשלום-בית בין שני פלגי הישוב במחולה). וזו עדיפות ראשונה - לפני כל ישוב

קבע. הם גם לא יוותרו, כי אם ישאירו את מקום הקבע לאלה שמתפלגים ויצטרכו להישאר

בקרואנים - זה לא פתרון.

יוסי מרגלית:

שוחחתי עם אנשי האזור, אינטרסנטים מאנשי מחולה.

היו"ר א. שרון:

אלה שני פלגים.

יוסי מרגלית:

אני מכיר זאת היטב ושאלתי מה לדעתם יקרה אם העדיפות

שנקבעו אנו תהיה לאלמוג ורועי. האם זה ייראה להם?

והם אמרו, שלא אלמוג - ישנה עדיפות.

מ. דרובלס:

אלמוג זה מקום בו יש חברים שהם מהצבא הגיעו ישר לשם.

היו"ר א. שרון:

לא דומה דבר לדבר. ישנה בעיה של שניגופים במחנה אחד

עם יחסים שאני מעריך שהם על סף התפוצצות.

כאן כולם הינם בעלי-משפחות עם הרבה ילדים, ממש הרבה ילדים ביישוב הזה.

יוסי מרגלית:

אני יכול להודיע שנבחרה אפשרות להתחיל לעשות משהו.

היו"ר א. שרון:

הם יושבים במקום כחשע שנים. אין שום דמיון בינם ובין

אלמוג. אני בעד אלמוג, ואנחנו בעצמנו נתנו מכל אמצעי

שהיה ברשותנו בעבר ואתה מכיר את יחסנו ותמיכתנו ביישוב זה. אבל מדובר כאן באנשים

בגיל עשרים עד עשרים ושתיים, ולא במשפחות. להם אין עדיין ילדים. וזה בנוסף על כל-

מיני מתנדבים ממשקים הבאים לשם. ועתה מקבצים הם רק את החברים. ישנו הבדל מכריע

בעניין זה ואינני חושב שיש להם עדיפות בשום דבר על שלה, על שדמות מחולה. בשום פנים

ואופן - לא. אני מבקש שתעבירו זאת ותתחילו לבנות שם.

נקודה אחרונה: נושא של עיבוד קרקע מעבר למערכת.

מדובר בעיבודים חקלאיים מעבר לגדר המערכת בבקעת הירדן. מוכרחים לומר זאת

ומיתקה צודקת. זה לא הוגן ולפני שכותבים - מוכרחים לראות את השטח, והיינו חוסכים

לה הרבה עבודה (פונה אל הקצרת). יש לנו בעניין המערכת שלושה סוגי שטח, לפי דעתי:

באזור גדר המערכת, באזור עצמו החלק של המדרגה הנמוכה ביותר הנמצאת לאורך הירדן.

הכל שם מתחת לפני הים וחם שם. אבל אנאומר שהמדרגה התחתונה בגובה הירדן, קצת

מעל הירדן - זה מה שקראים הזור.

רצועת השטח השנייה לעיבוד היא זו שנמצאת במדרגה גבוהה

יותר ונקראת הרור. וזו מדרגה גבוהה מהראשונה, מדרגת הזור. ומבחינתנו היא נוצרה

כשטח שנשמרו בו קרקעות על ידי העובדה, שגדר המערכת נבנתה במספר לא קטן של

מקומות מערבה יותר ולא בגבול הזור, כך שבעצם השאירה שטחים בלתי-מעובדים, ואלה

שטחים גדולים מזרחית לגדר המערכת.

בנוסף לכך יש שטחים שנמצאים מערבית למערכת. אלה בעיקר

שטחים שנוצרו כתוצאה מהזזת הגדר של המערכת, וטוב עשה הצבא שכאשר הוא הזיז את

המערכת - הוא נהג להשאיר גם את הגדר הקודמת של המערכת. וזה משאיר שטחים

מגודרים, בטטטוס מסוים של שטחים שמעבר למערכת.

בתוך השטחים האלה ישנם אלפי דונם קרקע, שצריך לעבדם.

הם צריכים להיות מעובדים מנימקים חקלאיים טהורים כמובן, וזה הדבר החשוב ביותר.

ואפשר להתייחס לצורך לעבד שטחים אלה מסיבות בטחוניות, שלא יהיו שם שיחים וצמחי-בר,

מקומות מחבוא ומסתור. אתה יכול למצוא מאה נימדים מדוע צריך לעבד אותם

כולם בטחוניים טהורים והשאלה - איך אפשר לעשות זאת.

מכל מיני סיבות - לא נראת לי עתה אפשרות שכל ישוב ייכנס

לשם באופן עצמאי. הם אינם מסוגלים גם כולם - לדבר הזה וצריך לגשת לעבד את השטחים

האלה באופן מרוכז.

מה עשינו עתה בנגב, כאשר רצינו להשתלט על שטחים גדולים,

או למנוע השתלטות אחרים עליהם? - נתנו למועצה אזורית אשכול שטח קרקע גדול, לה

ולסוכנות יחד והם נכנסו עתה לשטח. ירד גשם והם זרעו את כל השטח וזה בעיבוד מרוכז

שלהם.

המחשבה שלנו, בעקבות סיור שערכנו שם, שצריך לעבד את השטחים

האלה במרוכז וליצור עובדה של עיבוד המרוכז. אם נוח שזה יהיה גוף שהנח"ל מעורב בו

או גוף כמו שחשבת קודם, שהחטיבה להתישבות עם המועצות האזוריות - המועצה האזורית

במקום או המועצות האזוריות במקום - דרומית וצפונית העשייה זאת, או במשולב, כל

האפשרויות האלה גם יחד. אני רוצה שנקבל כאן החלטה, שאנו מטילים על החטיבה להתישבות

בחיאות עם זה ל, מערכת-הבטחון, להביא לנו לישיבה הבאה הצעה של הגוף שיוכל לגשת

לעבודה ולבצעה.

מתי וטרי (דן סתיו) האם זה בסדר? -

היו"ר א. שרון:

ואז - היינו ניגשים מיד לעיבוד שטחים אלה וזה פוסיף

רזרבה של אלפי דונם קרקע. ומאחר שהבעיה באזור זה היום בעיקרה בעיית קרקע ולא

מים - מוכרחים לפתור את העניין.

מבחינתנו כל דונם שראוי לעיבוד - נמצא את הדרך ונתאם זאת

מ. דרובלס:

יחד.

אנשי רוצה לדון בזה עתה.

היו"ר א. שרון:

זו התפרצות לדלת פתוחה.

אל"מ ד. סתיו:

לפעמים היא פתוחה ואיש אינו לוחץ על הידית. ככה זה ואין

היו"ר א. שרון:

ברירה. בדרך כלל אני עוקב אחרי החלטות אלה.

נבדוק יחד - החטיבה עם צה"ל.

מ. דרובלס:

יש לי חדשות בשבילך, סרי - בשבוע שקיימנו ישיבה

היו"ר א. שרון:

שהיתה אפילו סוערת במקצת בקשר לזרז העבודות עם הקה"ל

והמינהל ומערכת הבטחון והחטיבה להתישבות - קרז עבודות בשומרון, אני יכול לדווח

לחברי הועדה היום, שהתחילו לעבוד בשטח ובקדומים - אפילו על גבעה 510, עובדים

והתחילו פורצים את הדרך שמקיפה את השטחים, לאלון-מורה והר-כביר. ריכזו את הציוד

ליד שבי-שומרון ב' ואין מנוס ולמדנו זאת: כולנו עסוקים וכולנו לחוצים. אבל

ברגע שאתה אוסף את כולם ומדבר על חשיבות העניין, - למרות שכולם משוכנעים בחשיבותו

ונותנים דחיפה - אזי הכל זז. עובדה שאתה בעצמה הצבעת על הדרך החדשה בנושא נילי

וזה זז ועל כן - חשוב להתפרץ גם לדלת פתוחה.

ושוב, נגענו בכל הנקודות ואני רוצה לומר, אגב, שמבחינת

ההודעה שעומדים להודיע, כדי שלא נודיע הודעות שלא צריך להודיע - על קרקעות

לא צריך להודיע ועל תכנון ישובים נוספים בצפון הבקעה לא צריך להודיע. נודיע

על הקמת שני מצפים נוספים בגליל, בסביבות החבור ושמענו בועדה דיווח על התקדמות

העבודות בהתישבות החדשה בגליל ובשומרון ובידור ובבקעת הירדן וחבל-עזה. תודה רבה.

הישיבה נעולה.

הת/18

שינוי הייעוד של המרכז האזורי חיספין אשר בדרום
רמת הגולן ושל המרכז האזורי בחבל קטיף

יו"ר הועדה להתיישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית, מציע לשנות את ייעודם של המרכז האזורי בחיספין אשר בדרום רמת הגולן ושל המרכז האזורי בחבל קטיף - ליישובים קהילתיים במגמה לאפשר לאנשים רבים יותר להקלט ביישובים אלה.

בדיון משתתפים: השר א. שרון; ה"ה מ. דרובלס, י. מרגלית, ר. ויץ, א. בראון, מ. שמיר ואל"מ ד. סתו.

המשך הדיון נדחה.

הת/19

עיבוד קרקעות מעבר לגדר המערכת בבקעת הירדן

יו"ר הועדה להתיישבות פותח.

בדיון משתתפים: השר א. שרון; ומר מ. דרובלס.

מ ח ל י ט י ם להתחיל בעיבודים חקלאיים מרוכזים של קרקעות שמעבר לגדר המערכת בבקעת הירדן.

להטיל על החטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית בתאום עם מערכת הבטחון וצה"ל - להביא בפני הועדה להתיישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית הצעה בענין הגורם והשיטה - לביצוע החלטה זו.

הת/20

תכנית צפון הבקעה

יו"ר הועדה להתיישבות פותח.

בדיון משתתפים: השר א. שרון; ה"ה ר. ויץ ומ. דרובלס.

מ ח ל י ט י ם במגמה לחזק את האזור שבין מחולה לבין רכס המחרוק שנמצא דרומית לארגמן ושולט על ציר גשר אדם-שכם - להטיל על החטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית להגיש תוך חודש ימים לוועדה להתיישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית - תכנית לענין צפון הבקעה. התכנית תתבסס על התפיסה הכללית שהוצגה בנדון על-ידי יו"ר הועדה ונרשמה בפרוטוקול המילולי של ישיבת הועדה מהיום.

./הקמת

הת/21

הקמת שני מצפים נוספים בגליל

יו"ר הועדה להתיישבות פותח.

בדיון משתתפים: השר א. שרון; ה"ה א. תבין ומ. דרובלס.

מ ח ל י ט י ם בהמשך להחלטות הועדה להתיישבות המשותפת
לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית, מס. הת/9 מיום י' בשבט
התשל"ט (7.2.79) ומס. הת/21 מיום ג' באייר התשל"ט (30.4.79),
להקים שני מצפים נוספים בגליל - האחד בהר דבורה, צפונית
מערבית לדבוריה והשני בין קיבוץ בית קשת לבין הכפר עין-מאהל;
וזאת בהתאם לקווי המדיניות המפורטים להלן שנקבעו על-ידי
שר החקלאות בשנת ההתיישבות התשל"ח במסגרת צוות ההיגוי
להתיישבות והוצגו לאחר שאושרו וסוכמו על-ידי השר - בפני
הועדה להתיישבות באמצעות המנהל הכללי של המחלקה להתיישבות
ואשר מצאו את ביטויין העקרוני בהחלטות הנ"ל:-

א. פריסת אוכלוסין בכל רחבי ארץ-ישראל.

ב. שמירה על אדמות הלאום; יצירת תשתית רחבה לצרכי התיישבות
של הדורות הבאים ומניעת השחלת של חוקית על אדמות
אלו.

ג. החזרת הנוכחות היהודית בפועל, בגליל, נוכח העובדה
שיהודים הדירו רגליהם מחבל ארץ זה.

ד. מניעת הסכנה של קריאת הגליל משליטה ורבוניות ישראל
נוכח דלילות האוכלוסיה היהודית שם.

ה. תרומה לבטחון הארץ במסגרת ההגנה המרחבית.

הת/22

מחולה ב' ורועי - בניית קבע

יו"ר הועדה להתיישבות פותח.

בדיון משתתפים: השר א. שרון; ה"ה י. מרגלית, א. בראון,
מ. דרובלס ומ. שמיר.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת